

1713.

1. Bergerus, Jo. Samuel: Transmissum sanguinis per vasa minima . . . caproet.
2. Beijerus, Georgius: Problema juridicum adscendentium in fidei nullam esse successionem.
- 3° = Grotius, Mich: Henr: De observantia colligiorum juristorum . 2 Exempl.
4. Hartungius, Jo. Godofredus: De imputatione generis in legitimos.
5. Hartungius, Jo. Godofr: De conditione indebiti contra rem judicatem.
6. Horn, Kasp. Heinrich, Collegii Feforum . . . Decr. aus: ad dispensationem salomonem . . . Joh. Ludovici Nicolai . . . innotat.
- 7° = Hornius, Kasp. Henr: Capita quae de jure ecclesiastici controversi circa praestations parochianorum et detulitum. 2 Exempl. 1713
i: 1734. 81. 2.
- 8° = Hornius, Kasp Henr: De clerico clericum non desimante.

9. Kirchmayer, Georg Weh: Te. W. Heberga Saxonum.
10. Pilavik, Fr. Steph.: . . . Lepides Romanorum, iusta
vires proferas contemplabantur.
11. Schroeter, Fr. Paulus, Ordinis jurisconsultorum . . .
Decanus: l. o. p. d. (ad Disputationem solemnem
Fr. Christophi Fritschii iurista),
12. Schroeter, Fr. Paulus, Ordinis jurisconsultorum . . .
Decanus: lectori benemerito s. p. d. (ad Disputatio-
nem solemnem Georgii Adamii Beckmannii
iurista),
13. Schroeter, Fr. Paulus, Ordinis jurisconsultorum
Decanus: lectori benemerito s. p. d. (ad Disputa-
tionem solemnem Fr. Andreei Straphiri iurista),
- 14^{9^{tes}} Schroeter, Paul Christ: De institutione
ministeriorum ecclesiarum, Vni. Lipsiensi, 1747
Lip. Aer. Viener.
15. Stempel, Christ. Carol: De strategematis
in bello Civitatis.

- 15^a Stunzius, Fredericus: Controversias ex historia ecclesias-
tica ac sigillatione seculis prius alteroq[ue] nomine
eventibus . . . excutientes publice proponit.
- 16 Stunzius, Freder: Titulus Electoris Saxonis . . . Illu-
strabit
17. Vater, Abrahamus: Theoriam chymice mechanice
ex simplicissimis atque notissimis corporum natura-
rum attributis per leges naturae . . . demon-
strabam ostendit.
18. Vater, Christianus: De morbo Infantum Ruditide
19. Wender, Fr. Baethus: De jurisdictione compendii
juri Leutcherbachiani
- 20 Wender, Fr. Baethus: Dissertatio juridica inag.
ad titulum de procuratoribus et proximè sequentes
compendii juri Leutcherbachiani
21. Wender, Fr. Baethus: De redintegrando matrimonio
22. Wender, Fr. Baethus: Augustatorum Censuræ hanc
regnantis Caroli VI capitulationem assertatio I. II.

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely German, covering the majority of the page.]

EX IVRE ECCLESIASTICO

28

DE

1713

146

118

INVESTITURA
MINISTRORVM
ECCLESIAE

Von

Einweisung der Kirchen = Diener

PRAESIDE

PAVLO CHRIST. SCHROETERO

IVR D. ET CONSIST. ECCLES. ADVOC. ORDIN.

VITEMBERGAE IN AUDITORIO ICTORVM

D. MAL. M DCC XIII.

PVBLICE DISSERVIT

A V C T O R

CHRIST. FRIDER. KOEHLERSVS

HERZBERGA SAXO

VITEMBERGAE

EX OFFICINA SCHEFFLERIANA

RECUSA 1745.

62

IN RECHT DER
INVESTITUR
MINISTERIUM
RECHT
VEREINIGUNG DER
CHRIST KIRCHEN
CHRIST KIRCHEN

B. C. D.

DE

INVESTITVRA
MINISTRORVM
ECCLESIAE.

Quae religionis publicae, & solemnem DEO cultum exhibendi causa initur, societas Ecclesiae nomen accepit, atque homines, diviniore hoc coetu comprehensi, in Doctores ac auditores rectissime distinguuntur. Neque enim cum Pontificiis faciendum est, qui Ecclesiasticam quandam, a civili distinctam, atque ab ea non dependentem Rempublicam comminiscuntur, & quemadmodum in statu civili summum Principes imperium gerunt, ita in Ecclesiastica, qualem confingunt, Re-

Duo tantum in Ecclesia ordines sunt, Doctorum sc. & auditorum atque illi nolum in hos imperium habent.

A 2

publi-

publica Pontificem atque Episcopos imperantium loco habendos esse, tradunt. Longe his Galli moderatiores sunt, Theologi praesertim Parisienses, qui peculiarem quidem Reipublicae speciem repraesentare Ecclesiam docent, duplex tamen in ea regimen Sacerdotale & Regium admittunt, atque utrumque in concordiam consortiumque adducere annituntur. Cui rei testimonio sunt tot eruditorum meditationes, atque incomparabilis Illustrissimi Parisiensium Praefulis PETRI DE MARCA cum primis labor, quem in conscribendo, de Sacerdotii atque Imperii concordia, Libro superiori Seculo suscepit. Perplacet temperata haec plerisque nostrorum quoque Doctorum sententia, cum duas quamvis Republicam societates, Ecclesiam & Politiam, continere, ac partem Reipublicae ordinemque imperantium & parentium Ecclesiam esse, vulgo ab ipsis doceatur. At enimvero neque hanc tolerari opinionem posse, atque in Republica quidem, sed non ejus partem, aut statum quendam civilem Ecclesiam esse, PUFFENDORFIUS in nobilissimo de *Habitu relig. ad vit. civil.* tractatu prolixius demonstravit.

Sane

Sane singularem, praeter civilem, Ecclesiasticam Rempublicam confingere, ac civile quoddam clericis in ea regimen assignare, cum indoli Ecclesiae, tum sanctiori imprimis Codici, quo servire, non imperare Doctores jubentur, maximopere repugnat. Cujusmodi Ecclesiae imaginem cum celebri etiam Reformatorem Theologus, GISE. VOETIVS, edito de Politia Eccles. tractatu, formasset, istique regimen quoddam, quod cum publico ferme statu convenit, adscripsisset, personati cujusdam Auctoris, qui in Tr. *Papa Ultrajectinus*, inscripto principia ejus, papatum redolentia discussit, animadversionem jure promeruit. Propius ad Christi voluntatem, atque Apostolorum, qui non dominos sed ministros se Ecclesiae esse, per saepe confitentur, instituta illi accedunt, qui Ecclesiam externam, ut aliud quoddam in Republica collegium, considerant, atque, inita cultus ipsius ratione, constituentibus hunc coetum personas in Doctores & auditores distinguunt, ita quidem, ut illis non civile aliquod, sed ejusmodi, quod in docendo, non imperando, in admonendo, non mandando consistit, regimen conceda-

cedatur. Dn. BOEHMER *ad* PETR. DE MARCA *d. C. S. & I. Lib. 5. C. 1. §. 2. & in annot. ad* SCHILT. *I. I. Can. Lib. I. C. 1. §. 1. sqq.* Duos itaque tantummodo in Ecclesia ordines ac status, Doctorum scilicet atque auditorum, agnoscendos esse, ipse B. ZIEGLER *ad* LANCELL. *L. 1. T. 4. §. 1.* docet, ac pervulgatam illam de triplici in Ecclesia statu, dem Lehr-Wehr-und Wehr-Stand, doctrinam, utpote Pontificiis principiis suffultam, minus commode apud Protestantes retineri, D. TITIVS *in Spec. Fur. Eccl. 1. 3. §. 52.* demonstrat. Atque illi quidem Ecclesiae Doctores seu ministri, quibus, ingravescente papatu, solis clericorum nomen attributum est, solemni coetui diviniore ritu praeficiuntur, iisque, electionis, confirmationis, ordinationis, atque investiturae actibus plerumque intervenientibus, gravissimum pertractandorum Sacrorum munus demandari solet. De sola, quam ex instituto a nemine haecenus expositam vidi, Ministrorum Ecclesiae investitura implorato praepotentis DEI auxilio, in praesenti disserere, statutum cum animo deliberatumque habeo.

Doctores
Ecclesiae
quomodo
constituan-
tur.

Institutum
Auctoris.

§. I.

§. 1.

Investiturae vocabulum utrum Latinae an Francicae originis habendum sit, dudum EYBEN. in *El. Jur. Feud. C. 5. §. 3.* exposuit, ac perantiquam usitatam que jam ante Caroli M. tempora hanc vocem esse H. CONRING. de *Const. Episc. Germ. §. 34.* contra BARONIVM observat. Quorumcunque vero bonorum juriumve traditionem ac collationem investitura olim CAR. DV FRENE in Glossario teste, denotavit, de feudorum tamen in primis concessionibus praedicatur, & duplex, propria atque abusiva, Longobardico jure esse perhibetur, cujus divisionis varias admodum dari explicationes Excellentissimi JCti D. HORN. *§. Feud. C. 12. §. 3.* & D. BEYER. in *Delin. §. Feud. C. 6. Posit. 25. §. 9.* demonstrant. Eadem praedictum investiturae vocabulum ratione ad Ecclesiastica applicatum beneficia est, quae praestita Ecclesiae servitia remunerandi causa, clericis, ut militibus olim praedia, persuadenda concedebantur. PAVLVS SARPIVS de *Benefic. art. 10.* Sicuti ergo ex Feudorum usibus Ministrorum Ecclesiae sustentationi destinati redditus beneficiorum nomine venerunt, ita de Ecclesiasticorum eiusmodi beneficiorum concessione ipsa etiam deinceps investiturae vox usurpari, atque abusiva, quam verbalem plerumque appellant, a reali investitura accuratius distinguvi coepit. Etenim verbalis illa solemnibus verbis & signis, quae LINCKE d. *Jure Episc. C. 9. n. 28.* describit, adhibitis, ab Episcopo, vel jussu ejus ab alio, expeditur, & non ipsam actualem, ut LINCKE *d. l.* aliive docent, transfert possessionem, sed obligationem solum ad ejus traditionem parat, vel vacuum possessionem propria auctoritate occupandi licentiam tribuit. At realis, quae & introductio vocatur, investitura ab Archidiacono regulariter peragenda

Investiturae
vox quid
olim deno-
taverit.

A beneficiis
militaribus
ad Ecclesia-
stica tracta
est.

agenda est, & veram beneficii Ecclesiastici possessionem confert, atque abusivae investiturae veluti executio censetur. ENGEL. *ad X. Tit. d. Instit. n. 4. seqq.* LINCKE *ad eund. Tit. & d. Jure Episc. C. 9. n. 27. seqq.*

§. II.

Repetuntur
§. praec.
dicta.

De investi-
tura Episco-
porum
Germ.

Ex his facile intelligitur, investiturae nomen, Ecclesiasticis etiam beneficiis tributum, *πρόσσημον* esse, eoque vel nudam illorum concessionem, vel veram possessionis consecutionem atque introductionem, vel apprehendendae possessionis facultatem indicari. Perinet huc memorabilis investiturae actus, quo Episcopos, a clero & plebe electos nominatosque, Christiani olim Imperatores approbare, datisque baculo atque annulo, Imperatorii consensus indicibus, confirmare solebant. Prolixius de hoc actu non differam, nec signorum, Imperatoris consensum significantium, explicationem tradam, cum argumentum illud abs WALTHRAMO, MELBOMIO, CONRINGIO alisque solide discussum reperiatur, dictorumque signorum interpretatio ex variis passim Scriptoribus, ex Nono in primis Aquisgr. Concilio I. Canone perspicue compendioseque addiscatur. Illud tantum observo, electorum Germaniae Episcoporum confirmationem denotare hoc loco investituram, quum impetrato prius Imperatorum consensu, dataque approbatione, consecrari illi demum olim potuerint. PETR. DE MARCA *d. C. S. & J. Lib. 8. c. 20. in f.* Interea non desunt, qui praeter confirmationem plus hoc casu Imperatori juris concedunt, atque investiturae vocem, quoad praefens argumentum, ipsam Episcoporum electionem, clero plebeque exclusis, continere putant. At enim vero eam olim constituendi Episcopos consuetudinem servatam plerumque fuisse constat, ut mortuo quodam Episcopo, liberam clerus populusque, vel, si metro-

metropolis esset, Episcopi simul ejus provinciae, alium eligendi habuerint facultatem, electumque Imperatores haud aegre confirmaverint H. CONRING. *d. Constit. Episc. §. 36.* Solemne constituendi Episcopos negotium a cleri populique nominatione communiter duxit initium; accedente vero Regis confirmatione perfectum absolutumque fuit. Quo factum, ut Regiae potestati ipsa Episcoporum constitutio *κατ' ἐξοχήν* adscriberetur, cujusmodi tamen loquendi rationem cleri & populi consensum non exclusisse, notat SCHILTER. *d. L. E. G. Lib. 2. C. 4. §. 2.* Atque hac investiendi Episcopos potestate a longissimis temporibus Imperatores Romano-Germanicos usos esse, LEHMANNVS in *Chron. Spir. Lib. 2. c. 42.* adductis exemplis, commonstrat. Tandem Henricus V. Imperator, in quem excitatus Pontificum furor erat, regio hoc investiendi Germaniae Episcopos jure, sola sibi conferendi regalia & imperii feuda facultate reservata, solemniter se ritu anni 1122. abdicavit. Conf. ITTER. *d. Feud. Imp. C. 9. §. 21.*

§. III.

Quae quidem ideo commemoranda putavi, ut manifestum fiat, annuli baculique hoc in negotio traditionem, factamque per hanc abusivam Episcoporum investituram eorum saltem confirmationem, non realem in Episcopatus introductionem, significasse. Cujusmodi symbolicum investiendi Episcopos modum tum etiam fuisse adhibitum, ex IVONIS CARNOT. *Epist. 60.* colligo, cum electis Episcopis nullae agrorum partes bonorumque possessiones assignarentur, sed eligentium tantummodo votis Imperatores annuerent. Interim abusive hoc modo Clerici investiti in ipsam adhuc actualem beneficii Ecclesiastici possessionem mitti, & vere induci regulariter debent. Vtraque autem abusiva non minus, quam regularis esse debebat.

Connexio.

Ad investituram abusivam realis, introductio accedere debebat.

B

lis

Cur utraque
adhibita
fuerit.

lis investitura eam maxime ob causam observatur, ut redituum possessionem fructuumve perceptionem consecratus Ecclesiae minister consequatur. Ita praeposito profus ordine accessorii major, quam principalis ratio habetur, & non tam demandandi sacram clericis provinciam, quam beneficium aliaque perfruenda ex Ecclesia commoda iis assignandi causa, haec talia utriusque investiturae solemnia usurpantur. *Vid. B. ZIEGLER, d. Episc. C. 16. §. 3. & ult.*

§. IV.

A dicta ha-
tenus inve-
stitura dif-
fert illa,
quae ap.
Protestantes
observatur.

Longius ab hac investiendi consuetudine puriorum sacrorum Ecclesiae recesserunt, & similem quidem, inita nominis & quodammodo formae ratione, at, habito ad finem scopumque respectu, diversum plane actum observant. Scilicet personae, ad Sacrum Ecclesiae ministerium rite vocatae, confirmatae, ordinataeque, congregato sacrorum ergo coetui, a Superintendente, vel alio Ecclesiae ministro sistuntur, commissa ipsis animarum cura, precibusque adhibitis, in Ecclesiam, atque in Sacri officii possessionem publice quasi introducuntur. Maxime ergo ab allata praec. §. §. investitura haec in nostris passim Ecclesiis vstitata inauguratio differt, eaque non tam assignandi pastori reditus, quam animarum ipsi curam commendandi causa celebratur. Neque etiam tanta tamque optima Nostris, ac plerisque Pontificiis Ecclesiae ministris, beneficia conceduntur, ut eorum causa tot investiturae solemnia essent adhibenda. Interea tamen, cum digna pastoribus laborum praemia constitui, reditusque ad sustentandam commode vitam necessarii concedi debeant; horum item in introductionis actu assignatio fieri consuevit: Cujusmodi temporalium, ut Canonistae eam appellant, traditio Ecclesiasticis Principum quorundam Evangelii-

gelicorum legibus, investiturae solemnibus expresse ad-
 censetur, atque introductus primum in Ecclesiam pastor
 in parochialem deinceps domum deducendus est, dedu-
 ctoque percipiendi in posterum reditus indicari debent.
Ordin. Eccles. Gorb. C. 3. §. 6. verbis: Und wenn das gesche-
henit. B. SECKENDORF. im Fürsten-Staat P. 2. C. 5. Ce ^{Ejus definitio.}
 terum definiti haec, apud Protestantes in Germania pos-
 sim recepta, investitura posset per actum Ecclesiasticum
 solemnem, quo quis Ecclesiae minister, rite vocatus, or-
 dinatusque, coetui, cui praeficiendus est, sistitur, & pu-
 blice in Ecclesiam introducitur. *Vid. B. GERHARD. in L.*
d. Min. Eccl. §. 170. CARPZOV. §. Eccl. L. 1. D. 54. n. 1. At ^{In Svecia quoque usitata.}
 que de hac, quam definiti, investitura Svecorum etiam
 lex *L. 1. C. 5. ex edit. Jo. Messenii interpretanda videtur,*
 qua ita disponitur: *Postquam Presbyter assumtus est de E-*
piscopi & Parochianorum consensu, assignabant Parochiani
Ecclesiam Presbytero, & ipsius Ecclesiae ornamenta, quae
Presbyter deinde campanario demandabat.

§. V.

Investitura quamobrem appelletur hic actus, *ex di-* ^{Examina-}
ctis §. 1. intelligitur. Multi a vestimentis eum ita deno- ^{tur opinio,}
 minari credunt, quod vestimentis olim privatis exutis, ^{qua a vesti-}
 sacerdotalibus induebatur candidus *CASP. CALVOER. in Ri-* ^{mentis}
tuali Eccl. P. 2. S. 3. C. 21. §. 4. Neque diffiteor, ab eo, ^{hunc actum}
 quo Ecclesiam depravavit superstitio, tempore Clericos, ^{appellari,}
 deposito cultu interno, externo quodam splendore vari- ^{credetur,}
 isque vestimentorum generibus populum rudem allice-
 re, iisque in devotione illum conservare allaborasse. *Vid.*
HYBER. in Hist. Civ. P. 2. Lib. 3. S. 1. §. 7. Nihilo tamen se-
 cius utrum accurata sit haec appellationis ratio, subdubi-
 tare incipio. Praeterquam enim quod multi, investitu-
 rae vocabulum Francicae magis quam Latinae originis
 habent.

habendum esse, eoque sacrorum non minus quam civilium munerum a Regibus Principibusque impetratas confirmationes significari doceant: H. GROTIUS, *d. Imper. circa Sacr. C. 3.* SCHILTIUS, *d. Libert. E. C. L. 4. C. 5. §. 24.* Illud tamen pro certo affirmari nequit, in ipso investiturae actu ejusmodi vestium mutationem observatam olim fuisse, quum in consecrationis seu ordinationis actu haec talia tantum solemnia adhibita legantur; B. QVNSTEDT, *Antiq. Bibl. C. 2. n. 9. §. 7.* nisi forsitan hanc etymologiam id eo comprobare necesse habeam, quod ipsa ordinationis solemnia investiturae saepius vocabulo indicentur, ac tempore recens natae Ecclesiae vix ulla ordinationem inter atque investituram differentia fuerit annotata. Quae significatione hanc vocem Antiquitatum Ecclesiasticarum Scriptores passim accipiunt, eaque solemnem illum, quo vestibus sacris consecrati Ecclesiae Ministri induuntur, ritum comprehendunt.

§. VI.

Evolvitur
evolvitur

Vocatur hic, quem descripsi, actus ab aliis introductio, *Introducierung die Einführung*, eam forsitan ob causam, quod, solemni quodam habito comitatu, ministerii candidatus, seu sponsus quidam, in Ecclesiam introducatur. Neque etiam incognitum institutionis nomen est, *die Einsetzung, Einweisung*, idque a *Ven. Theol. Viremb. Ordine in Respons. P. 2. T. 1. p. 19.* usurpatum ita lego: *Quam (ordinationem) & confirmationem sequitur institutio, qua datur novo pastori Ecclesia sua docenda ac regenda, & vicissim pastor Ecclesiae, ut cum audiat tanquam legitime a Christo sibi datum insequere Doctorem.* Imo accuratius appellari institutionem, cum investiendi vox ad collationem magis pertineat, observat SCHILTER. in *J. J. Can. 1. 16. 6.* Attamen nec unam eandemque institutionis vocabulum significatio-

ficationem habet, ac Jure quidem Canonico beneficii, praecedente patroni praesentatione, concessionem proprie denotat. ENGEL. *Coll. 7. Can. ad T. X. d. Instit.* Idcirco, utrum huic, de quo differo, actui Ecclesiastico institutionis magis, quam investiturae nomen tribuendum sit, certo definire non audeo, atque id solum moneo, investiturae, institutionis, & collationis vocabula apud Canonicas promiscue usurpata deprehendi. Interdum & inaugurationem atque inthronisationem solemnem hunc ritum appellari, haud fugiet eum, qui in Ecclesiasticis legibus non hospes est, easdemve & veterum monumenta accuratius excussit, & diligentius perlustravit. Apud Pontificios missionem idem ferme, quod apud nos investitura est, significare ex M. BECANO *d. Vocat. Min. Eccl. §. 30.* intelligitur: Verum, cum missio atque ipsa vocatio inter se non differant, rectius investituram quam missionem hunc actum nuncupari, B. GERHARD. *d. Min. Eccl. §. 170.* animadvertit.

§. VII.

Nomine breviter perquisito, res ipsa paulo accuratius excutienda venit. De origine investiturae Ecclesiae si quis quaerat, sciat, nihil de ea certi Antiquitatum Scriptores definire. Hoc vero certissime mihi persuasum est, primis civitatis Christianae temporibus unum eundemque & ordinationis & investiturae actum fuisse, & vix ultra Constantini M. aetatem primam solemnis separataeque ab ordinatione introductionis originem repetendam esse. Apostoli sane in universum terrarum orbem, ut rectum de DEO sensum cultumque ejus gentes docerent, dimittebantur, nec peculiari cuidam loco affixi erant, adeoque incertam aliquam introduci Ecclesiam non debebant B. BEBELIVS in *Antiqv. Eccl. ad Sec. 1. a. 2. §. 3.*

De origine investiturae Ecclesiasticae. Tempore recens natae Ecclesiae in usum non fuisse probatur. I.) Ex statu illorum temporum.

Singulis quidem deinceps coenibus Doctores praeficiebant Apostoli, sed ipsi proficiscebantur ad eos, *ἡγετονισαντες αὐτοῖς προεβύτητος κατ' ἐκκλησιαστικῶν. Act. XIV, 23.* eundemque morem ad IV. usque Seculum durasse, ex IV. Concilli Nicaeni I. canone cognoscitur, quo proficiscendū ad Ecclesias particulares necessitas certis quibusdam casibus remittitur. Idcirco cum in ipsa illa, cui praeponebatur minister, Ecclesia ordinatio olim fieret, verisimile videtur, hanc ipsam simul investituram comprehendisse, neque, finito ordinationis actu, separatam demum ordinati ministri introductionem populo praesente fuisse institutam. CALVOER. *in Rit. Eccl. P. 2. C. 21. §. 2.* Illud praeterea cognitum satis exploratumque est, primis post natum Christum seculis Sacra in privatis aedibus atque in locis clausis & latebris, injecto suppliciorum metu, habuisse Christianos, atque, omissis haud quaquam necessariis ceremoniis, simplicem DEO cultum praestitisse. EVSEB. *H. E. L. 9. C. 2.* Vix ergo adduci possum, ut credam, praeter ordinationis solemniam adhuc introductionis actum, ad ministerii substantiam prorsus non pertinente, tum temporis adhibitum fuisse, praesertim cum tales, quales eidem hodie adscribunt, effectus nondum ad eo cogniti, atque in praxin deducti legantur. Etenim investitura tam firmum pastorem inter atque Ecclesiam contrahi vinculum docent, ut nec ille eam deserere aut actus alibi Sacros administrare possit, nec alio in loco patriarchiani Sacris vacare queant. CARPZ. *d. §. E. L. 1. D. 54. n. 3.* Ita autem olim certo cujdam loco Ministrorum Ecclesiae munus adstrictum & quasi alligatum fuisse, probari nequit, ut alibi clericales obire functiones interdicitum iis fuisset. Permissum sane hoc ipsis tribus a Christo nato prioribus seculis fuisse, ex *can. 2. Constantinopolitani,*

2) Ex cessatione effectuum, quos investiturae Ecclesiae adscribunt,

tani, c. 8. Epbesini, c. 15. sq. Nicaeni I. & c. 6. Chalced. Conciliorum intelligitur, quibus demum extra suos terminos ad alienas accedere Ecclesias prohibentur, atque *ἀναστέ-
φεν εἰς τὰς ἑαυτῶν παρίας* jubentur. Quod in rei testi-
monium, fide dignissimum SOCRATES in *H. E. Lib. 5. c. 8.*
his verbis innuit: *Patriarchas constituerunt, distribuentes
provincias, ne ullus Episcopus ultra propriam Dioecesin alie-
nas Ecclesias invaderet. Id enim antea propter persecutio-
nes promiscue factum fuerat.*

§ VIII.

His ergo miseris valde calamitatibusque plenis civi-
tatis Christianae temporibus sine omni splendore ritibus
que non necessariis Sacra peracta sunt, atque ad Docto-
rum Ecclesiae constitutionem investiturae actus vel nul-
lus, vel ab ordinatione non distinctus fuit adhibitus. At
imperante Constantino M. qui anno imperii septimo ad
Christianae religionis cultum advertit animum, tran-
quillus & pacatus piorum coetus perstitit, & liberrimum
exercendae religionis arbitrium, templorumve, (qualia
primis duobus seculis nulla, tertio, finita Deciana vexa-
tione, pauciora neque adeo splendida condita a Christia-
nis fuisse, LINCK. d. *Jur. Templ. C. 3. n. 34.* & B. SCHVRZEL.
de Antiqu. Templ. f. 6. observant) exstruendorum facul-
tatem, ipso Imperatore magnificos sumtus suppeditante,
impetravit. Per magnam rerum divinarum curam ipse
habuit Imperator, summum Sacerdotiis honorum addi-
dit, clericique munus *ἡγερτικόν* asseruit, sollicitaque custo-
divit. Qua Imperatori ia auctoritate suffulti, potestatem
suam firmabant clerici, & patientia Christianorum Impe-
ratorum augebant sensim cumulabantque ceremonias,
atque Episcopi, cum primis Primates non, ut olim, pro-
ficiſcebantur amplius ad ordinandos Ecclesiae candida-
tos,

Prioribus a
C.N. seculis
simplex
DEO cultus
praestitus
est.
Constantini
M. aevo cu-
mulatee ce-
remoniae.
templa con-
dita.

magnique
clericis ho-
nores habiti
sunt.

Candidati
in ipsa Epi-
scopali sede

ordinabantur. Ita separatus investiturae actus inventus est. tos, sed hos ad Episcopalem sedem, ordinis sacri accipiendi causa, pervenire oportebat. Factum itaque est, ut, cum absente, quem pacere jubebatur, grege clericorum ordini adscriberetur novitius Minister, speciali ad huc actu coetui, cujus ipsi cura demandabatur, sistendus, atque in ipsam officii sacri possessionem quasi introducendus esset. C. CALVOER, *d. l. §. 2.* Accedebat, quod eodem Constantini M. tempore, sustentandi Ecclesiae Ministrorum causa, certi stabilesque redditus ac bona constituta demum fuerint, cujusmodi prima Christianae civitatis aetate ignota fuisse, & ex spontaneis Ecclesiarum oblationibus vixisse Doctores, B. ZIEGL, *d. Dot. Eccl. C. 3. §. 1. §. 99.*

Constantini M. aetate Clericis bona assignata sunt. His investiebantur. moribus eorum jam Constantini M. aetate depravatis, atque ad dominatum inclinantibus, temporalium major quam spiritualium ratio fuit habita. Praeterea cum investituram Ministerium ita alligari Ecclesiae suae, ut extra ejus terminos sacra administrare nequeat, communiter credantur *vid. CARPZ, d. J. E. l. 54. n. 3.* satis exinde idoneum desumi argumentum potest, quarto demum Saeculo solemniter in Ecclesias introductiones fuisse adinventas. Enimvero antea ad particularem quandam coetum, ut illius interdum transgredi fines haud licuisset, non ita administrandi sacra facultatem fuisse adstrictam §. praec. comprobavi. Verum cum Imperatorum indulgentia hierarchiam meditarentur clerici, politicis his rationibus induciti, totum regiminis Ecclesiastici systema quasi dividerebant, & terminis cujuslibet potestatem propriis includebant. Facile enim praevidebant, absque ordine tali politico regimen diuturnum esse non posse; ideoque certam cuilibet Ecclesiam despondebant, territoriumque assignabant, & subsecuta introductione, ita ad illud alliga-

Eodem tempore termini cuiuslibet clerico assignati sunt.

In hos introduci debebant.

alligabant, ut sine magni iceleris macula extra praefixos hos terminos sacros quosdam expedire actus non poterint. Dn. BOEHMER. *d. Jure Paroch. S. 2. C. 2. §. 42. sqq.* Atque haec fuerunt Ecclesiasticae investiturae, aut observatae saltem hanc inter atque ordinationem distinctionis initia, quae ultra CONSTANTINI M. aevum extendi non posse videntur.

§. IX.

Proxime huic de investiturae origini altera de ejus solennitatibus jungenda est quaestio, quam tot dubiis difficultatibusque obstruam non reperio. Primis ab orbe redempto tribus seculis quae circa investiturae actum adhibita fuerint solemnia frustra disquirerem, siquidem incognitum tum temporis eum fuisse praec. §. §. annotavi. At constituto post haec tempora peculiari investiturae actu, peculiare etiam variaque praeter necessitatem ejus ceremoniae inventae fuerunt. Neque tamen aequalia ubique solemnia, sed, inita personarum, regionum, aliarumve circumstantiarum ratione, diversissima observata sunt. Introducendi Orientalis Ecclesiae Patriarchas modum describit IOACH. STEPHANI *in Inst. J. C. L. 2. C. 10.* quem temporis spatiique lucranda causa non exscribam. Quibus in Hispanica Ecclesia solennitatibus clerici introducuntur, ex descriptis ab A. BARBOSA *d. Offic. & pot. par. P. 1. C. 2.* formulis addiscitur. Investimenti Episcopus ritus exponit WEBER. *d. Introd. Episc.* Inthronificati-
cum quid?
onem seu inthronificationem certam pecuniae summam, quae inthronificum rectius, quam cathedricum appellatur, clericis ac notariis, qui consecrationis actui interfuerunt, exsolvi ab Episcopo debuisse. PETER. DE MARCA *d. C. 5. & J. Lib. 6. C. 10 n. 3. 4.* Non ergo ipsi introducendum
Notatur
Weber.
C.

Investiturae
solennita-
tes, quae va-
riarum so-
lent.

do Episcopo a subiectis Ecclesiis doni loco inthronificum oblatum fuit, ceu WEBER. *d. l.* sibi persuadet. Ceterum minoris ordinis Clericorum investitura ex ENGELII *Colleg. J. Can. ad Tit. X. d. Instir.* cognosci potest.

§. X.

Quae ap.
Evangelicos adhibeantur solennitates.

Propius jam accedendum ad scopum, & quomodo apud nos, purioribus Sacris addictos, inaugurentur Ecclesiae ministri, explicandum est. Illud ex supra dictis repeti meretur, ejusmodi actum non aequè apud nos propter ejus, qui inauguratur, commoda, sed maxime propter gregem, cujus pascendi cura illi committitur, expediri solere. Nolo autem usitatas in nostris Ecclesiis introducendi solennitates prolixius in praesenti commemorare, cum in Ecclesiasticis plerarumque regionum legibus accuratius easdem descriptas legam. Permultum ad cognoscendos ejusmodi ritus ipsa facit inspectio, atque evolvi cum primis debent. *Ord. Eccl. Saxon. El. Tit. Gemeine Form und Weise. c. Gorbana C. 3. §. 6. Magdeb. C. 16. §. 2. sqq. vid. LINCKE d. Jur. Episc. C. 9. §. 39.*

Ord. Eccl. Sax. El. ordinatio & investitura commixtae sunt,

Illud hic observem necesse est, adducta Saxon. El. lege cum ordinatione investituram commixtam videri, cum ibidem, qui ordinationi *Art. 1. §. De gleichem* c. praescribitur, investiturae etiam modus ibidem constitutus legitur. Aequalibus alioquin solennitatibus omnes Ecclesiae ministri, non habita dignitatis ratione, introducuntur; circa Superintendentium tamen investituras cumulari magis augerique caeremoniae solent, quas breviter exponit D. TRIVS in *Spec. Jur. Eccles. Lib. 2. S. 8. §. 13.* Memorabilis investiturae actus in Aëlis Curiae Oppid. Vitemb. descriptus legitur, quo B. D. CALOVIVS ut Pastor ejus loci & generalis Circuli Elect. Saxon. Superintendens, ipso Divo Saxon. Electore JO. GEORGIO II. Electo:

Electus t. t. Herede, praesente, Ann. MDCLIV. die 14. Februar. solemniter inauguratus est. Ceterum in ter ordinationem atque investituram hanc vulgo differentiam constituunt, quod haec repeti, illa non, possit, quum nemo plus quam semel in tota vita consecratur. *Sicur. d. 68. can. apost. 68.* quae differentiam WEBER *d. Intro. Episc. T. 6. B. GERHARD. d. Min. Eccl. f. 170.* aliive observant. Sed enimvero non verum genuinumque aliquod hoc esse discrimen, atque erroneae illi Pontificiorum sententiae, ac si indelebilem animae ordinati characterem ordinatio inprimeret, debere natales certissimum est. Cum ipse B. GERHARDVS *l. all. f. 139.* hunc Pontificiorum errorem refutet, atque utrumque & ordinationis & investiturae actum repeti posse, *Vener. Theol. Vitemb. ORDO M. Aug. 1618. in Resp. P. 2. T. 1.* graviter moneat, nulla exinde desumenda differentia est; magis ita inter se differre dicendum: Ordinatio docendi ministrandique Sacramenta potestatem tribuit; investitura ad particularis cujusdam coetus ministerium hanc potestatem adstringit, & sacrae in eodem functionis administrandae possessionem quasi impertitur.

Notatur
communis
sententia de
differentia
ordin. & in-
vestit.

Constituitur
vera dif-
ferentia.

§. XI.

Illud interim extra dubitationem constitutum esse arbitror, introductionis hunc actum adhibendum necessario non esse, eoque omisso, sacras nihilofecius functiones valide Ecclesiae ministros obire posse *c. 1. d. 23. ibique. BARBOSA n. 11.* Nec contraria quaedam Juris Pontificii dispositio *ex c. 5. d. Elect. in 6.* deduci posse videtur, quippe d. c. factam a patrono Ecclesiastici beneficii concessionem, ab Episcopo confirmandam saltem esse, sancitur. Permultis etiam Germaniae locis investitura uso recepta plane non est; atque in ipsa Saxonia nostra non desunt

Investit. Ec-
cles. neces-
saria non
est.

Ecclesiae ministri, qui ob sumtuum, huic actui impendendorum, inopiam solemniter introduci non sunt, &, interveniente fato, introduci nunquam potuerunt. At ceremonias itaque saltem atque adiaphora hic actus referendus, dubitandumque profus non est, quin iustas ob causas, cujusmodi varie suppeditari possent, tolli atque abrogari plane queat. Non parvam interim utilitatem solemniter haec tempestive adhibita adferre, adeoque omittenda temere non esse, Theologi passim & Jcti consentunt. *Vid. B. ZIEGL. d. Superint. C. 15. §. ult.* Neque tamen illorum comprobanda sententia videtur, qui, eodem investiturae ritu nondum peracto, & dudum jam administratis a parochis sacris, nunc demum instituendum eum esse docent, *Mev. P. 3. D. 133. n. 7. BRVNNEM. d. J. E. 1. §. 27.* Quodsi enim diu jam Sacris non investitus Ecclesiae minister praesuit, eundemque verum riteque vocatum pastorem auditores agnoverunt, & hoc ipso in vera officii sacri possessione dudum constitutus est: supervacanea atque inanis accedens post tantum temporis spatium investitura censenda est, ob rationes, quas D. BOEHMER. *d. Jure Par. S. 3. C. 1. §. 38.* allegat.

§. XII.

Omnes Ecclesiae Ministri investiri debent.

Inter ea, quibus recepta & publicis comprobata legibus investitura est, locis omnes Diaconi non minus, quam pastores, aut singulari quadam Ecclesiastica dignitate praediti Ecclesiae ministri introduci solenniter debent. Moribus tamen & consuetudine multorum locorum receptum est, ut solenni Diaconi ritu non inaugurentur. Illos etiam, quos substitutos vocant, pastores introducendos esse, recte contendit *BRVNNEM. d. J. E. 2. §. 20.* Neque vere distinguendum hic puto, utrum alicui Ecclesiae Ministro simpliciter quis, non data ulla potu-

Etiam substituti.

Indistincte.

poriundi, quo interim perfungi debet, muneris sacri promissione, adjungatur, an succedendi simul spem consequatur. Priori modo substitutum ideo investendum non esse, existimari posset, quod Ecclesiae constanter adhaerendi animum habere non possit nullum succedendi spem nactus, cum tamen investitura arctissimum Ecclesiam inter & pastorem vinculum, ut hic ei veluti maritus uxori adhaerere debeat, contrahi, vulgo doceatur. STEPHANI *d. Trione L. 3. P. 1. C. 16.* CARPZOV. *d. J. E. L. 1. D. 74. & 72.* At enimvero sufficit, tamdiu permanendi in quadam Ecclesia substitutum pastorem habere voluntatem, quamdiu ordinarius Ecclesiae minister sacris commode praeesse nequit, neque aliis pascendi interim gregem cura a Principe committitur. Hoc itaque modo substitutus non minus, quam is, qui data succedendi spe cujusdam Ecclesiae pastori adjungitur, introducendus solemniter erit.

§. XIII.

Ab una ad alteram Ecclesiam translatum ministrum investendum denuo esse, frustra dubitatur: At in alio rem in eadem, in quam solemniter jam semel ritu introductus est, Ecclesia locum tantummodo euectus, an denuo inaugurandus sit, merito disceptatur. Affirmandum hoc vel eam ob causam duco, quod & hoc casu Principis, cujus nomine peragitur investitura, hanc novam muneris in eadem Ecclesia collationem approbantis voluntas publice exponenda, atque in ejusmodi muneris illic annexorum commodorum possessionem Ecclesiae minister denuo quasi introducendus sit. Neque vero obstat, quod plerisque Ecclesiasticis legibus de illorum, qui primum muneri sacro in quadam Ecclesia admoventur, investitura solum disponatur. Sufficit enim, ad

Parochus
jam semel
investitus
ob novum
ipsi in ead.
Ecc. collatum
munus
denuo investitus
est.

Quid in pra-
xi obtineat.

Parochus
substitutus
janitum in-
vestitus, si
succedat
mortuo pa-
stori, denuo
investien-
dus est.
Quomodo
in unitis Ec-
clesiis per-
agenda in-
vestitura.
Distingui-
tur.

hos solos eam ibidem non restringi, atque eandem rationem eandem legis dispositionem requirere. Is tamen hodie mos viget, ut illi tantum, qui praecipuum aliquod in eadem, in qua Sacris haftenus vacarunt, atque inaugurati fuerunt, Ecclesia munus, idemque cum singulari quadam Ecclesiastica dignitate conjunctum adepti sunt, solemniter rursus ritu introducantur. Ex hactenus dictis colligo, pastorem alteri adjunctum, riteque jam semel investitum, mortuo, cui substitutus erat, ordinario Ecclesiae ministro, in eandem denuo Ecclesiam esse introducendum.

§. XIV.

Ob justas interdum causas duae pluresve Ecclesiae ita conjunguntur, ut communi omnes pastore utantur. Cujus rei occasione excitari posset quaestio, utrum in singulos unitos hac ratione coetus communis ille pastor separatim sit introducendus? Ad quam quidem quaestionem accurata dari nequit responsio, nisi triplicem uniendi Ecclesias modum probe discernamus. Scilicet plures Ecclesiae conjunguntur, ut 1.) ex duabus una constituatur, atque alteri accedens supprimatur, vel 2.) ut maneat distinctae, una tamen alteri subjecta, vel denique 3.) ut aequales omnes, neutra alteri subjecta, sint, & communi tantum pastore gaudeant. *Vid. SLEVOGT d. Vnionē Eccles. c. 3.* Si primo ac secundo modo quaedam Ecclesiae unitae fuerint, una tantummodo peragenda investitura, eaque primo casu in ea, cui reliquae accesserunt, Ecclesia, secundo in matre, ut dicitur, instituenda est, convocatis tamen utroque casu reliquis etiam unitis Ecclesiis. Atque, unitis secundo modo Ecclesiis, cum saepe, quae matris, quae filiae obtineat locum, dubitetur, deficientibus aliis probationibus, eam, in

in qua facta semper parochi investitura est, matrem esse existimandam, Consistorium Lipsiense, teste FINCKELTHVSI *d. Jur. Patr. C. 5. n. 62.* pronunciavit. Sin autem tertio Ecclesiae quaedam modo fuerint unitae in quamlibet harum, quippe aequaliter junctarum, separatis pastorem communem actibus esse introducendum, plane existimo.

§. XV.

Longius progredior, atque ad quem investiendi Jus investiendi M. E. ad Principem spectat. ministros Ecclesiae jus pertineat, paulo diligentius perquirō. Ecclesiam externam, ceu aliud quoddam in Republica collegium, considerari debere, in Prooemio asserui. Ex quo consequitur, in eandem, aequae ac in omnia alia collegia, generalem Principi competere inspectionem, eundemque recte cum primis providere, ut idonei eligantur Ecclesiae ministri, electi rite constituentur, constitutique demandato munere sacro legitime perfungantur. Et majorem quidem Ecclesiae, quam reliquorum collegiorum, curam Principem bonum habere oportet, cum ex his maiore constitutis, non tanta, quanta ex corrupta Ecclesiae ordinatione in Republicam damna redundare consueverint. Atque ex hac generali in Ecclesias inspectione deducendum investiendi Ministros Ecclesiae jus est. Quemadmodum enim reliquorum in Republica collegiorum membra, quibus singulare quoddam munus injungitur, rati habente atque approbante Principe, constituuntur, ita eodem consentiente Ecclesiae doctoribus gravissimum, administrandi sacra munus conferendum est, cujusmodi Principis voluntas, intercedente investitura, publice parochianis explicatur. Neque illi etiam, quibus constituen- Patroni de eodem nihil participant. di cuidam Ecclesiae pastorem privilegium datum est,

est, impedire queunt, quo minus ille Principis nomine inauguretur. Licet enim patronatus, ut vocatur, jus praesentandi ministerii candidatum facultatem comprehendat, investiendi tamen potestatem non continet, quae a praesentandi jure longissime distat, & summae in Republica Majestati reservata est, atque ad jus circa sacra, & generalem exinde in Ecclesias descendantem inspectionem referenda. Frustra itaque obnituntur interdum Patroni, quo minus Principis nomine investiturae a Superintendentibus actus expediatur. B. GERHARD. d. *V. M. Eccles. f. 170. CARPZ. d. J. E. L. 1. D. 55. n. 1. seqq.*

§. XVI.

Clerus investiendi M. E. jus sibi arrogavit.

Quemadmodum vero a Constantini M. statim temporibus Clerus, ambitione avaritiaque abreptus, jura summae Majestati circa sacra competentia vel diminueret, vel sibi soli arrogare tentavit: ita & summum confirmandi investiendique Ecclesiae Ministros jus sibi vindicavit. In liberis, ut appellantur, Ecclesiis quin eam sibi asseruerit potestatem, eo minus dubitandum est, quo magis cleri in iis auctoritatem, atque arrogantiam ad ipsum eligendi jus extensam esse constat. In patronatis item Ecclesiis praeter praesentandi jus patrono nihil competit, atque Episcopus, datis praesentato confirmatoris literis, abusivam signorum traditione expediendam investituram, reali Archidiacono commissa, peragit, ac temporalium, quae deductione in domum parochialem, atque assignatione bonorum & redituum, ut habear, unde vivat pastor, absolvitur, traditionem Patrono pariter denegat. *Vid. LINCKE d. J. Episc. C. 9. n. 27. seqq. ENGEL. in Colleg. J. Can. ad X. T. d. Instit.* Ita ini- que multa sibi vindicavit Clerus, & competentia summae potestati circa sacra jura, quibus Ministrorum Ecclesiae

clesiae confirmatio atque investitura, publicum confirmationis testimonium adsceri debent, asseruit, assertaque superbe defendit, donec, emendatis praepotentis DEI beneficio sacris, & Transactione Passauii inita, Principibus A. C. additis summum circa sacra, ac dependens ab eo investendi Ministros Ecclesiae jus restitutum, & pace Osnabrugae confecta, feliciter fuerit confirmatum.

Principibus
autem A. C.
rursus resti-
tutum est,

§. XVII.

Communis itaque sententia est, investendi ministros Ecclesiae potestatem Episcopali a Principibus Evangelicis jure exerceri, B. GERHARD. *d. M. E. f. 170.* CARPZ. *d. J. E. Lib. 1. D. 55. n. 2.* LINCKE *d. J. Episc. C. 9. num. 39.* Atque ita omnes e Nostratibus sentiunt, qui duplicem Principis atque Episcopi, personam repraesentare A. C. addictum Principem, eique ut Principi secularium, ut Episcopo Ecclesiasticarum rerum imperium competere credunt: Sed enimvero duplicem in Principibus personam non satis commode confingi, falsisque principiis, quasi clericis jura circa sacra propria essent, atque ad Principes qua tales non pertinerent, hanc niti doctrinam, accurate demonstrat Dn. BOEHMER. *in Disp. d. Episcop. Princip. Evangel. jure C. 1. f. 2. seqq.* Summum circa sacra jus imperii civilis pars est, idque non Episcopali sed hujus civilis Imperii jure Principes exercent LVD. HVG. *d. Stat. Reg. Germ. C. 3. f. 28.* Neque enim Ecclesiasticam quandam jurisdictionem unquam sibi arrogarunt Apostoli, neque proximi ipsorum successores tales sibi vindicarunt, sed tanquam Praepositi sine imperio, adhibito semper Ecclesiae consensu, omnia disposuerunt. Et licet sub Christianis Imperatoribus Episcoporum potestas indies aucta fuerit, atque illi summum

Jus investi-
endi non
Episcopali
sed proprio
jure ac vi
imperii ci-
vilis ad Prin-
cipem spe-
ctat.

D

circa

circa sacra jus sibi vindicaverint; varia tamen per Ger-
 maniam circa sacra, quatenus cleri attentatis haud sup-
 pressa fuerunt, jura Imperatores non minus, quam illo-
 rum indulgentia Imperii Proceres jure proprio & vi
 imperii civilis exercuisse, *Magnif. Dn. HORN. in 3.
 Publ. C. 59. §. 2. & D. BOEHMER. d. Dissert. C. 1. §. 3.
 seq.* adductis exemplis demonstrant. Tandem cum
 Pontificum cedere furori, atque illa Episcoporum Ger-
 maniae investitura sese abdicare, eoque omni in cle-
 rum imperio renunciare Imperatores coacti essent, ipsa
 etiam Procerum Imperii circa sacra jura diminuta valde,
 & ferme sublata fuerunt. Verum emendatis a B. LY-
 THERO sacris, atque ecclesiastica, quam inique hactenus
 usurpaverant Episcopi, jurisdictione A. C. Addictis Prin-
 cipibus restituta, & publicis Imperii legibus confirma-
 ta, summo rursus illi circa sacra jure potiuntur. Ita-
 que cum jam olim jure circa sacra, veluti imperii civi-
 lis parte, libere Principes usi sint, idemque non Religio-
 sa demum Pace in ipsos translatum, sed inique ab Epi-
 scopis ereptum, feliciter restitutum fuerit, minus apte
 illud a malae fidei possessoribus Episcopale denominatur,
 praesertim cum Majestatis circa sacra jus plus, quam
 tres illas, easque a Pontifice insuper dependentes juris
 Episcopalis partes, Ordinem scilicet, Legem Dioece-
 sanam, & jurisdictionem comprehendat. *Conf. Dn.
 BOEHMER. d. Diss. D. §. 1. seqq. ibique alleg. AVTOR.
 Medit. ad 3. P. a. 5. §. 29. Magnif. D. HORN. 3. Publ.
 C. 59. §. 3. STRAVCH. d. Stat. a Summo Princ. §. 26.
 §. XVIII.*

Observatio-
 nem hanc
 non ina-
 nem esse
 docetur.

Quemadmodum ergo summum Principis circa
 sacra jus ex imperio civili rectius derivatur, ita & in-
 vestiendi Ministros Ecclesiae potestatem ex eodem ma-
 gis

gis fonte, quam fido Episcopali jure deducendam puto. Equidem non dubito, fore plerosque, qui nudam tantummodo hanc logomachiam esse, & parum, utrum episcopali, an civilis imperii jure investiendi hoc jus ad Principem spectare dicatur, interesse censeant: At enim vero permagni refert, Principisne an Episcopi respectu hoc, quod praedixi, jus Principi vindicetur, atque hoc. Ex quaestione: utrum privatis investiendi jus PR. concedere queat?

jus inprimis quaestio, utrum Senatui Oppidano, vel cuidam Nobili aliive introducendi parochos jus a Principe concedi queat? decisio ab hac observatione dependet. Namque si a Principe, quatenus Episcopi personam repraesentat, exerceri hoc jus contendas, non poteris non omnes alios, clericali ejusmodi qualitate carentes, huius, potestatis incapaces pronunciare. Sin autem duplicem in Principe respectum non coningas, sed investiendi M. E. jus ipsi ut Principi ex imperio civili, quod rectissimum est, vindices, affirmare necesse habebis, ex Principis privilegio & hanc ab inferioribus potestatem exerceri posse. Affirmandam hanc quaestionem esse demonstratur. Vtraque tam Ecclesiastica quam Secularis ad Principem jure proprio jurisdictione pertinet, & quemadmodum hanc, ita & illam, quo investiendi hoc jus referri debet, aliis concedere potest, ea lege, ut eadem, tanquam a summa Majestate dependente jure, utantur. Ecclesiasticam vero civitatibus & Nobilibus mediatis jurisdictionem concedere Principem posse, statuunt hodie Doctores, Ill. L. Baro a LINCKER, Resp. 58. n. 10. Klock. Vol. 1. Consil. 51. n. 245. sqq. eumque in modum JCros Hallenses respondisse D. BOEHMER. Disp. d. Jur. Episc. Princ. Evang. C. 3. §. 11. Ergo investiendi M. E. facultatem iisdem aequae personis Princeps poterit impartire.

§. XIX.

Immemo-
riali prae-
scriptione
jus investi-
endi E. M.
acquiri
posse.
negat Mev.

His ita praemissis, affirmare necesse habeo, immemoriali etiam praescriptione dictum investendi jus acquiri a privatis posse. Quodsi enim de expressa Principis voluntate illud asseruerim, de tacito, quem immemorabile declarat tempus, consensu idem erit statuendum. Aliter tamen MEVIUS *L. 3. D. 134.* sentit, atque a Senatu oppidano tempore immemoriali investendi M. E. jus praescribi posse, negat. Ex allegato autem MEVII loco haud obscure intelligitur, & ipsum Principi, non ut tali, sed ut Episcopo investiturae potestatem assignare. Cujusmodi clericalis qualitas cum in ceteris praeter Principem laicis non deprehendatur, non potest non investiturae jus omni illis modo denegari. Verum si dicatur, quod res est, & non Episcopali sed proprio jure atque ob imperium civile ad Principem spectare investituram consideretur, ultro affirmandum erit, ab ipso non tacite minus per immemorabilem praescriptionem, quam expresse investendi hoc jus inferiorem magistratum impetrare posse. *Vid. BOEHMER. d. Dissp. C. 3. §. 12.* Atque in hanc sententiam JCTI Jenenses apud LINCKER. *Dec. 895.* responderunt. Ipsa etiam quorundam locorum consuetudine receptum est, ut investendi simul vocatum Ecclesiae ministrum jus a Patrono exerceatur. KOEPPEN. *Dec.*

Quibusdam
locis Patro-
ni investi-
endi hoc jus
habent.

i. Enucl. 2. n. 50.

§. XX.

Vtrum a lai-
co ipse inve-
stiturae
actus peragi
possit?

Satis jam constare arbitror non Episcopali sed proprio atque imperii civilis jure ministros Ecclesiae investire Principem, atque ab eo non expresse minus, quam tacite idem jus acquiri. Quod licet admittant nonnulli, nunquam tamen ipsum investiturae actum expediri a laico

laico posse, sed a clerico introducendum in Ecclesiam candidatum esse, sibi persuadent. Ecclesiasticum quem ^{Recensentur} ^{negantium} ^{rationes.} ^{dam} actum investituram esse, ajunt, qualis a clerico non laico pertractari debeat. Longe Theologos melius, quae ad pastoris munus pertineant, scire. Salutaria danda esse praecepta, & gregem non minus, quam investendum pastorem officii sui diligenter commoneri debere. Habendam praeterea ab investiente orationem sacram esse, qua & candidatus populo, & populus candidato studiose commendetur. Imo *ex c. 28. X. d. Elect.* probare annuntur, investituram non nisi ab eo, qui ipse investitus est, peragi posse. Idcirco existimant, si ipse forsan, qui investiendi illud jus a Principe acquisivit, vel alius quidam, clericorum ordini non adscriptus, in Ecclesiam introducat ordinatum candidatum, eique publicam in ea docendi administrandique sacra facultatem imperiatur, daß er sich hinführo der Kanzel, Beicht: Stuhl, Altar &c. bedienen möge, id introductionis legitimae loco habendum non esse, sed solennem a Theologo institutionem fieri oportere. MEV. P. 3. D. 134. pr. BRVNEM. d. J. E. 1.5. 27.

§ XXI.

Quae tamen omnia tantum mihi roboris habere ^{Etiam a lei-} ^{co investitu-} ^{rae actum} ^{expediri} ^{posse, afflic-} ^{matur.} non videntur, ut, a laico introduci quem in Ecclesiam posse, negarem. Enimvero investitura actus sua natura facer non est, eamque ad ordinis actus referendam esse, ipsi nolunt Pontificii, quum Episcopum etiam non consecratum instituere posse, concedant. PETR. LEVENIVS *in for. benef. P. 2. qu. 169.* Fatentur praeterea, eo casu peragi a laico investituram realem posse, si non aliam, quam realem in beneficii locum introductionem, ceremoniam Ecclesiasticam comprehendat. ZOES. *ad X. Tit.*

Refutantur
dissentien-
rium argu-
menta,

Tit. d. Instit. n. 4. L. ENGEL. ad eund. Tit. n. 5. Nihil itaque prorsus obstare video, quo minus rite vocatus Ecclesiae minister, *δοκιμαστικῆ* habita oratione, a populo approbatus, atque a Principe confirmatus, introduci a laico queat. Adducta praec. §. dissentientium argumenta perfacili refutari negotio possunt. Ecclesiasticum, inita objecti ratione, actum investituram esse, largior, sed quis ideo a clerico tantum suscipiendum eum esse asserat? Concedo, accuratori eorum, quae ad pastoris munus requiruntur, Clericos interdum notitia excultos esse, exinde tamen male rursus colligitur, jure quasi ad eos proprio investiturae actum pertinere. Pastoris munus S. Codice accurate descriptum est, atque in ipsis praeterea ordinationis solemnibus rursus haec talia a Theologo inculcantur, hinc neque repeti in investitura necessario debent; imo si deberent, a laico harum rerum perito aequae commode proponi possent. Sacra ab investiente oratio habenda semper non est, neque ad investiturae solemnia omnium locorum consuetudo eam refert, sed perbrevis ad populum sermone habito, datisque de reverendo pastore sponsionibus, omnis investiturae actus rite celebratus existimatur. Tandem allegatum c. 28. X. de *Elect.* de hoc nostro casu nihil disponit, ordinis & Legis Dioeceseanae actus quosdam recenset, quos, imperato demum pallio, expedire Archiepiscopum posse, constituitur.

§. XXII.

In Germania Clerici peragunt investituram Eccl.

Interim consultum magis esse lubentissime fateor, ut Theologo hic introducendi actus committatur, praesertim cum ejusmodi, quae nonnisi a clerico expediri possunt, adhibitis solemnitatibus, celebrari plerumque investitura soleat: Atque illud quidem generali ferme totius

totius Germaniae consuetudine receptum est, ut a Superintendente, Pastore Primario, Inspectore, vel Collega illius Ecclesiae, in qua sacro deinceps munere perfungi debent, candidati solemniter introducantur. Cuiusmodi tamen actui Laici etiam Principis nomine interesse solent, id quod in solemnibus illa B. D. CALOVII introductione observatum fuisse, ex Actis addiscitur, cum ad peragendam investituram una cum B. D. WELLERO, Concion. Aul. Summo, B. WOLFF. LOESER, Maresch. Hered. & Curiae Provinc. Vitemb. Praeses missus a D. ELECTORE legatur. Superintendens ad supremum Aul. Concionatorem, vel generalem, si adsit, Superintendentem, reliquorum vero Ecclesiae, Ministrorum investitura ad Superintendentem eius dioeceseos, in qua Ecclesia cui novitius pastor praeficitur, sita est, pertinere solet. *Vid. Ord. Eccl. Saxon. Tit. Gemeine Form und Weise sc. Gorbana Tit. Von der Introduction Sc. Hasfiaca Tit. Von Annehmung und Beurlaubung der Praedicanzen.* In Saxonia Elect. Superintendenti peculiare de introducendo quodam vocato confirmatoque pastore mandatum, quod Introductionis- Investitur- Befehl vocant, a Confessorio dari solet. Superintendentes tamen, si casu impeditur expedire hunc actum nequeunt, aliis aequae Ecclesiae ministris demandare eundem libere possunt *d. d. Ordin.* Illis interim, quibus commissum introducendi munus est, sedulo incumbit, ut statim, atque vocatus quis confirmatusque Ecclesiae minister est, non post aliquot demum annorum spatium investiat. Quod quidem in Saxonia Electorali Superintendentibus expresse *d. Ordin.* injungitur, ut quantocyus aufsörderlichste, pastores introducant. Ex quibus consequi videtur, si, dilata sine justa causa introductione, Ecclesiae

Statim investitura fieri debet.

Superintendens post aliquot annorum

norum spa-
tium inve-
stituram ex-
pediturus,
admitten-
dus non est.

hae ministrum, diu jam munere perfunctum, nunc de-
mum introducere Superintendentens velit, eum non ad-
mittendum, multo minus, investitura prorsus sic omis-
sa, quod pro hoc alioquin expediendo actu solvitur, sa-
larium ipsi tradendum esse. *Vid. B. ZIEGLER. d. Supe-
rint. C. 15. §. ult.*

§. XXIII.

Heterodo-
xus ortho-
doxum in-
vestire pot-
est.

Eandem vero, cui investiendus Ecclesiae minister ad-
dictus est, religionem Superintendentem, vel alium,
qui investire debet, profiteri oportere, vulgo existima-
tur; aequae ac ordinationem, ut valida sit, ab ejusdem
religionis cleris impetrandam censent, quales si eo in
territorio, quo sacra ordinandus administrare debet,
non reperiantur, alio, quem ipsae delegerint Ecclesiae,
loco peragi ordinationem posse, *Pace. Osuabr. a. 7. §. 1.
in f. constitutum est.* Dignum interim commemora-
tione est, quod Abbatem Luccensem, Theodorum III.
A. C. addictum, Catholici Coloniae Diaconum & mi-
nisterii Presbyterum ordinaverint, *ILL. LEIBNIT. Tom.
III. Script. Brunsvic. pag. 699.* Quicquid huius rei sit,
a diversae religionis clerico fieri in augurationem, at-
que adeo orthodoxum ab heterodoxo introduci in Ec-
clesiam posse, affirmare audeo. Nihil expedire inve-
stiens amplius debet, quam ut investiendum publice
Ecclesiae sistat, docendi administrandique in eadem sa-
cra potestatem Principis jussu candidato concedat, coe-
tumque ad auscultandum reverendumque eum veluti
Doctorem adhortetur. Quae omnia cur ab heterodo-
xo peragi nequeant, rationem nullus video. Praete-
rea cum in orthodoxa etiam Ecclesia ordinationem,
essentialibus ejus observatis, ab heterodoxo factam vale-
re, ipsi passim Theologi Icti concedant, *HVLSEM. in Brev.
Theol.*

Theol. C. 19. Suppl. §. 8. & in Apolog. ministr. Evangel. §. 39. in f. & §. 38. BRUNNEM. d. J. Eccles. 1. 5. 20. peractam ab eo investituram multo magis subsistere credam. Quibus de causis dubitandum prorsus non est, Lutheranae Ecclesiae ministrum, si eo, quo colligitur illa Ecclesia, territorio non nisi Catholici Clerici deprehendantur, ab aliquo eorum in orthodoxam, ad quam vocatus est, Ecclesiam valide introduci posse, & talem ab heterodoxo factam introductionem, modo heterodoxam proponere doctrinam expresse candidatus non fuerit iustus, idem, ac si orthodoxus peregrisset, robur pondusque habere. *HVLSEM. d. l. c. 19. §. 25.* Et licet juxta *alleg. Pac. Osnabr. Instrum.* ordinatio ab alterius territorii ministerio impertrari tali casu queat; non aequae tamen diversae provinciae clerico, eidemque eam, cui investiendus addictus est, religionem profitenti, demandari investiturae actus poterit, cum ea de re alleg. Lege publica constitutum nihil reperiat, & facile tumultus istud negotium excitare possit. Tutius itaque praedicto casu vel omittitur plane investitura, vel diversae etiam religionis clero expedienda demandatur.

§. XXIV.

Major de ea quaestione, utrum heterodoxum orthodoxus in Ecclesiam introducere possit? superest dubitatio; in quo pertractando argumento Doctorum animi in contrarias sententias distrahuntur. Plerique eum commendari Ecclesiae posse negant, quem puriori doctrinae non esse addictum, investiens plane non ignorat Orthodoxus heterodoxum in Eccles. pariter heterodoxam introducere potest. *DEDE* KENN. Vol. 1 p. 2. S. 7. Imo in conscientia peccare eum censent, qui candidatum, puriori sacrorum cultui minus addictum, coetui ceu ducem ac doctorem sistit, atque animarum ipsi curam commendat, quum tamen in similes doctrinae

E

Erinae

Arinae errores ab eiusmodi pastore inductum gregem incertissime sciat. Quae quidem argumenta haud nullo nituntur fundamento, atque heterodoxum in orthodoxam introduci Ecclesiam non posse, extra dubitationem constitutum arbitror. Verum in heterodoxam pariter Ecclesiam, quae secundum Imperii leges tolerari quodam loco debet, heterodoxum ab orthodoxo immitti posse, certissimum est: Neque enim tali Ecclesiae alius, nisi ei, quam illa ipsa profitetur, religioni addictus commendari potest, & licet vel maxime orthodoxum orthodoxus introducere vellet, eum tamen heterodoxa Ecclesia repelleret. Quapropter cum Pontificii, qui liberum aliqua anni MDCXXIV. parte religionis exercitium inter Lutheranos habuerunt, in posterum quoque illud libere retinere debeant, nihil obstare video, cur non ab Evangelico Sacrorum Antistite pastor Pontificius introduci possit.

§. XXV.

In omnibus Ecclesiis locum habet investitura. Atque haec a Clerico regulariter expedienda investitura in liberis non minus quam patronatis Ecclesiis obtinet, ac tantum abest, ut impedire eam Patronus possit, quin potius non praesentatus ab eo Ecclesiae minister a Superintendente interdum recte introducatur. Varios, quibus, non praemissa Patroni praesentatione, fieri ab Episcopo institutio possit, casus recenset BARBOSA d. 3. E. 3. 12. n. 171. § 99. quorum vero plerique ad praesens argumentum applicari commode nequeunt. Duos tamen cum primis casus, quibus candidatus quidam a Patrono non prius praesentatus Principis vel Consistorii jussu investiri a Superintendente possit, extare video: Si I.) statutum ad praesentandum tempus ex negligentia praeterlabi patronus patiat. Tempus hoc c. 12. & 22. X. d.

In omnibus
Ecclesiis lo-
cum habet
investitura.

Quibus cas-
bus etiam si-
ne praee-
dente praesentatione
fieri investi-
tura possit.

X. d. Jur. Patron. determinatum legitur, atque Ecclesiae favore, ne Rectore illa diu destituta sit, dispositum id ita fuit. Idem ferme *Ord. Eccl. Hassiaca Tir. Von Annehmung und Burlaubung der Praedicanten* &c. constitutum reperitur, & notari meretur, in Hassia Superintendentes hoc casu ipsos propria auctoritate aliquam ad sacrum munus personam deligere, delectamque investire posse. Cujusmodi tamen Jure Can. definitum ad praesentandum spatium ob annum gratiae in foro cum primis Saxon. non observari tradit *Carpz. d. J. E. i. 15. n. 2.* Plerumque etiam si in praesentando negligentiam committat Patronus, a Consistorio prius admonetur, qua admonitione non attenda, tum demum Ecclesiae minister eligitur, electusque ordinari atque investiri jubetur. *Carpzov. d. l. 2.* Si incapacem, indignum, vel non rite electum Ecclesiae ministrum praesentaverit Patronus, atque alium intra certum temporis spatium praesentare jussus negligens fuerit. *a. c. 2. X. d. Suppl. neglig. Patron.*

§. XXVI.

Certum alias indubitatumque est, in patronatis Ecclesis institutionem, absque patroni praesentatione factam, irritam ac plane nullam esse *c. ult. X. d. Instit. c. 16. quaeft. 7.* Imo praesentatus candidatus, sciente ac praesente patrono, introduci secundum plerorumque sententiam debet, Quod quidem Jure Can. expresse constitutum non reperitur, atque in dubium haec vocari assertio vel eam ob causam posse, videretur, quod investendi hoc jus ad Principem solum spectet, nihilque de eo Patronus participet, neque ullum ei, cum praesentandi jure semel usus fuerit, amplius praejudicium enasci plane possit. Verum enimvero, sciente praesenteque Patrono ut introducatur candidatus, singularia ejus in Ecclesiam

In Patronatis Ecclesiis absque praesentatione investitura fieri nequit. Vtrum patroni quodque praesentia requiratur.

clesiam merita suadent juxta ac postulant. Atque cum toti coetui, institutum iri Ecclesiae ministrum, publice prius denunciatur, isque ad hunc actum quasi invitetur, nullam prorsus causam adesse video, quamobrem ignorante absenteque, cui permultum debet Ecclesia, patrono solennis hic & publicus actus debeat expediri. Idcirco Ecclesiasticis plerorumque Principum Evangelicorum legibus Superintendententi vel aliis, quibus commissum investiturae munus est, expresse injungitur, ut praesente Patrono, ordinatus Ecclesiae minister inauguretur, *Ord. Eccles. Elecl. Sax. Rubr. Gemeine Form und Weise r. verbis: So soll der Superintendentens &c. Magdeb. C. 16. §. 1. Gorbana C. 3. §. 6. verbis: Und wenn das geschehen r. vid. CARPZOV. d. Jur. E. 1. 55. B. ZIEGLER. d. Superint. C. 15. §. 4.*

§. XXVII.

Neque vero Patroni tantum in investiturae solennibus praesentiam DD. exigunt, sed primum etiam ipsi locum in publicae, qua ad templum itur, processionis actu vindicat. Scilicet adductis his Juris Canonici textibus patrono processionis quidam honor expresse adscribitur, quem praecminentiam seu primum atque eximum locum denotare Interpretes tradunt, ita, ut singularis patrono honor exhibendus, & primus ac praecipuus in actibus solennibus ipsi locus concedendus sit. *ZOESIVS & VALLENSIS ad c. 25. X. d. Jur. Patron. B. ZIEGLER. d. l. §. 4. C. ad eund. loc. n. 2. A. BARBOSA d. J. E. L. 3. C. 12. n. 280. §. 4. HOSTIENSIS ad d. c. 25. Cujusmodi Canonistarum explanationem multi Nostratium approbant CARPZOV. d. J. E. 1. 55. n. 10. FINCKELTH. d. J. Patron. C. 6. n. 147. & quum apud nos non solennis aliqua, nisi quae ad peragendam investituram instituitur, processio usurpari soleat, praecedentem.*

B. Ziegler
praecedentiam patrono in processione investiturae vindicat.
Processionis honorem per primum in actibus solennibus locum DD. interpretantur.

cedentiae quoddam exinde in his solennibus jus patro-
no B. ZIEGLER. *d. l.* asserit. Sed enimvero cum alias mul-
tas dictorum textuum interpretationes, tum eam inpri-
mis, qua de praeeminentiore in actibus solennibus loco
explicantur, analyfin rejicit GONZALEZ TELLEZ. *ad d. c. 25.* Quam in-
X. *d. Jur. Patron.* atque nihil hic Patrono praecipui prae-
ter processio-
nis aditum, i. e. ad istam, quam exstruxit, nem rejicit
Ecclesiam accessum, qui omnibus Christianis debetur, Gonzalez
adscribi, accurate docet. Etenim ex variis monumen-
tis coaevis addiscitur, processiones non deambulatione-
tis extra templum, sed conventum accoerum populi in
ipsis templis significare. Qua significatione saepius hanc
vocem Tertullianus accepit, & graeca septimi Concilii
Laodic. canonis verba: Περὶ τῆς μὴ δαίν συναπτῆν ἐν ταῖς
συναῖξι τῆς ψαλμῆς. Verus interpres vertit: *In proces-*
sionibus psalmos non convertere. Quod si etiam praecedentiae
quandam praerogativam impertiri *d. l.* Patrono Pontifex
voluisset, processio-
nis aditum omnibus Christianis
communem non appellasset. Animadvertendum tamen
est, *c. 25. X. d. Jur. Patr.* processio-
nis honorem, non Chri-
stianis omnibus communem sed patrono proprium con-
stituisse Clementem III. &, cum ejus aevo solennes extra
templa deambulationes frequentissimae essent, ideo pro-
cessio-
nis jus de honoratori in processio-
nibus & ceteris
actibus publicis loco, patrono assignando, vulgo inter-
pretantur. A quo quidem communi, explicandi pro-
cessio-
nis honorem, modo non esse recedendum, ipse
TELLEZ. *l. all.* confitetur. Atque hac ratione recte sentire
videtur B. ZIEGLER. *d. l.* & in solenni, quae ad peragendam
investituram instituitur, processio-
nis actu secundus a Su-
perintendente locus, nisi aliud locorum consuetudo in-
troduxerit, Patrono relinquendus erit.

Haud ta-
men inepta
communis
illa explica-
tio est.

Atque adeo
praecedentiae
patrono
jus haud in-
commodè
tribuitur,

§. XXVIII.

Quomodo
per investi-
turam Eccl.
patronatus
jus probari
queat?

Praeter hunc processionis honorem & illa ex investiturae actu ad Patronum redundat utilitas, quod patronatus jus, si dubium hoc ipsi ac controversum reddatur, per eundem probare possit. Etenim si, quod fieri quibusdam locis solet, totus investiturae actus actorum monumentis ab actuario quodam jurato diligenter consignatus fuerit, iisque, tali actui Titium ejusque majores tanquam patronos semper interfuisse, illisque consuetum exhibitum honorem esse, referatur, dubium plane nullum est, quin vetus non minus quam novum patronatus jus certum exinde indubitatumque reddatur. Atque, omissa ejusmodi consignatione, si Ecclesiae ministri, testium loco in investiturae actu adhibiti, vel aliae fide dignae personae de his, quae praedixi, ferrent testimonium, satis vel hac ratione de eo, cui jus competat patronatus, constabit. Eundem per investituram jus patronatus probandi modum B. ZIEGL. *d. Superint. C. 15. §. 4.* agnoscit, eoque consilio FINCKELTH. *d. Patron. c. 8. n. 58.* allegat. Quem tamen Autorem de eo casu, si patronatus quis jure investitus ex investiturae idem illud jus literis probare velit, ibidem loqui, ex allegato apud eundem ROLANDO A VALLE intellexi: Neque ea, quae *n. 95. all. 1.* FINCKELTH. adducit, ad praesens argumentum pertinent, cum ibidem ex confirmantis praesentatum Episcopi literis patronatus jus probari posse, solum contendat. Forsan huc ea magis spectant, quae de patronatus jure, per processionis honorem patrono competentem probando, *all. 1. n. 43.* idem Auctor in medium profert. Modo observem, ex eo, nisi alia concurrat, satis praedictum jus non demonstrari, quum processionis seu prooedrias jus, quod patrono in investiturae solemnibus quosdam

quosdam afferere, §. *præc.* dictum fuit, non ubivis locorum attendatur.

§. XXIX.

Variis illis, quae in investiturae actu adhibentur, <sup>Virum ma-
nuum im-
positio in
investiturae
actu requi-
ratur.</sup> solennitatibus manuum nonnulli impositionem adcen-
sent, ritum perantiquum & Mosis jam tempore a Judaeis
eo maxime casu usurpatum, cum publicum cuidam per-
sonae munus demandaretur *Num. 27. v. 18. Deut. ult. v. 9.*
Quam imponendi manus consuetudinem libere rece-
perunt Apostoli, eamque non ut ecclesiasticum aliquem
ritum, sed miraculis plenum & Spiritus S. dona conse-
rentem, non in Presbyterorum tantum constitutione, sed
variis passim occasionibus oblatis adhibuerunt. Ne-
que illis etiam semper, quibus docendi Evangelium ad-
ministrandique sacramenta jus conferebatur, imposu-
isse manus Apostolos, & sacras nihilofecius ἀφοριστέες
Ecclesiae Doctores funciones administrare potuisse, ex
variis Codicis S. locis *Act. I. 26. XIII, 1.* perfacile est ad-
intelligendum. Ex quo simul colligo, ad separandos a
ceteris Ecclesiae Doctores *ἑποφείτων* adhibendam ne-
cessario non esse, nec Jure Divino praeceptam adeoque
ecclesiasticis tantummodo ceremoniis adnumerandam
B. GERHARD. *Loc. d. M. E. n. 139.* B. HVLSEM. *Brev. Theol.*
in Suppl. c. 19. n. 3. D. BOEHMER. *d. Orig. J. E. c. §. 2. seqq.*
Quae cum ita sint, multo minus introducendo Ecclesiae
ministro imponendae denuo manus erunt; neque tam-
en obstare quicquam video, quo minus ecclesiasticus
hic ritus inter adiaphora referendus, idemque jam se-
mel adhibitus, in investiturae denuo actu repeti possit.
Id quod *Ordin. Eccl. El. Sax. Tir. Gemeine Form und Weis-*
ser. §. Nach dem Gebeth 11. constitutum legitur. Ob-
servare tamen necesse habeo, prima Articulorum gene-
ralium

ralium editione, quae investendi ritus describit, manuum impositionem plane non commemorari. Interim non necessario, pie tamen in introductionis solennibus perantiquum imponendi manus ritum iterari, Venerandus Theol. Vitemb. Ordo M. Aug. 1618. respondit *Conf. Respons. Theol. Viz. P. 2. T. 1. p. 38.*

§. XXX.

Investitura
temporalium.

Quis eum
expediat.

Peraeta, qua animarum cum primis cura pastori demandatur, spiritualium investitura, in parochialem domum deducitur, deductoque percipienda ob sacros labores praemia reditusque commonstrantur. Temporalium haec a multis investitura appellatur, atque Ecclesiasticis nonnullorum locorum legibus, Gothana cum primis *Ordinatione* §. 2. expedienda praecipitur, verbis: *Es soll der Superintendenten samt den Beamten, Patronen oder Lehn-Herrn auch Vorstehern und Eltesten von der Gemeinde dem Pfarrer das Pfarr-Haus und seine Zubehör samt einem Inventario nach beschehener Besichtigung übergeben und ihm anbefehlen etc.* Quam bonorum traditionem multis locis Patroni sibi vindicant, & parochialibus ejusmodi bonis pastorem, datis investiturae literis, atque exacto quodam laudemio, investiant. *vid. Ordin. Eccl. Magdeb. Augusti Administr. C. 15. §. 10.* Quo tamen loco de jure exigendi pro investitura laudemii ita disponitur, *Wovor der Collator oder Patronus nichts fordern auch nichts nehmen soll, auffer in denen Fällen, da es also herkommen, daß ein gewisses Ungeld oder Getreide also dann gefällig, welches aber nicht der neue Pfarrer, sondern die neue Kirche hergeben soll.* Eandem temporalium investituram patrono, Episcopo excluso, Pontificiis etiam quibusdam locis competere, asserit ENGEL ipse Pontificius, *Colleg. J. Can. rit. X. de Instir. n. 6.* Quod mirum videri debet,

debet, cum alias bonorum Ecclesiae destinatorum administratione ad Episcopum pertineat. *Vid. B. ZIEGL. d. Dat. Eccles. C. 12. n. 10. seq.* Certum interim exploratumque est, ejusmodi investiendi parochialibus bonis pastores consuetudinem ubivis ferme obsolevisse, quibusdam etiam locis, ne eos vasallorum loco patroni habeant, plane abrogatam esse.

§. XXXI.

In his, quae salarii loco in investiturae plerumque actu Ecclesiae ministris assignari dixi, parochialibus bonis ac redditibus quodnam ipsis jus competat, breviter exponendum est. Beneficii nomen, ex iure Feudali desumptum, haec talia bona accepisse, §. 1. observavi, qua significatione beneficium per jus percipiendi redditus ex bonis Ecclesiae Ecclesiastica auctoritate constitutum designant. *BARBOSA d. F. E. 3. 4. n. 5.* Inde parochi aequae ac vasallo utile quoddam Ecclesiastici beneficii dominium, ut arbitratu suo eodem uti possit, competere, existimari forsitan posset; at enim vero non proprietatis alicujus sed usufructus jure, ut habeant, unde vivant, Ecclesiae ministris ejusmodi bona possidenda ut plurimum concedi, ex Ecclesiasticis legibus cognoscitur. Atque huc *B. LVTHERI Tom. 6. Viteb. fol. 332.* pertinet iudicium: Niemand kan läugnen, daß kein Pfarr-Herr etwas eignes an der Pfarre hat, sondern seyn Gäste in den Pfarr-Gütern, und müssen sie hinter sich lassen, wenn sie sterben. Neque tamen indistincte, usufructuarii tantum pastorem vices gerere, affirmandum est. Etenim ipsorum, ex parochialibus bonis perceptorum, fructuum redditumve dominium ac proprietatem clericis recte *SARPIVS d. Benef. arr. 25.* adjudicat, quo loco per aliquot secula hoc de argumento disceptatum fuisse, refert, a qua

Quid juris
in parochialibus bonis
redditibus
ve clerici
habeant.

tentia B. ZIEGL. d. Doct. Eccl. C. 9. §. 33. non est alienus, atque celebriorem illam quaestionem, utrum ditiore, qui ex propriis se bonis exhibere possunt, Ecclesiae Ministri iuste hos redditus percipiant, variis ea de re prolatis sententiis, ibidem affirmat. Parochialium vero aedium usus tantum parochis plerumque competit: Vnde eas locare aliis non possunt, ac ne inquilinos quidem, (quod tamen jure communi L. 2. §. 1. L. 4. pr. d. Vsu & habit. usufruario permissum est) recipere in Saxonia possunt. Ord. El. Sax. art. gen. 32. in f. Atque cum factas rectasque aedes conservare usufruario oporteat, L. 18. d. 1. ideo & hoc parochis onus in Saxonia d. Ord. Eccl. imponitur, quam tamen Saxoniam, de rescindendis a parochis modice aedibus, legem in ipsa Saxonia non observari, tradit Illustr. BERGER. in Oeconomia Juris. Lib. 2. T. 3. p. 323. Agros atque alia rustica parochialia praedia usufructus jure ad Ecclesiae ministros pertinere, communis sententia est. vid. CARPZ. d. §. E. 2. 333 seqq. Dn. BOEHMER. d. l. Par. S. §. C. 2. §. 15. §qq.

§. XXXII.

Cura parochialium bonorum parochis investiturae actu committitur.

Neque vero eorum, quae usus aut usufructus jure ipsi Ecclesiae ministri possident, solum bonorum, sed aerarii Ecclesiastici etiam cura atque ephoria, dum investiantur, illis commendatur. Atque hoc Ord. Eccl. Goth. C. 3. §. 6. verb. Zum dritten x. Superintendentibus expresse injungitur, ut bonorum ad illam, in quam parochus introducitur, Ecclesiam pertinentium curam studiose ipsi committant. Ad solum olim Episcopum cura ad dispensatio talium bonorum pertinebat. Can. Apost. 38. 41. & can. 25. Antioch. Concilii τῶν τῆς Εκκλησίας πραγμάτων ἐξουσία eidem conceditur. Verum, cum

cum ii, his rebus gerendis intenti, a divinorum officiorum curatione avocarentur, certi quidam, qui Ecclesiastica bona administrarent perinde ac rationes conficerent, oeconomi, inspectione tamen Episcopis relicta, patrum decreto *can. 26. Concil. Chalced.* constitui debuerunt. In Protestantium terris hoc in negotio Episcopi Superintendentes vel Inspectores, Oeconomorum locum curatores Ecclesiarum *die Kirch-Väter, Kasten-Vorsteher*, tenent & generalis in omnia parochialia Dioeceseos bona inspectio Superintendenti, praesertim apud Saxones, competit. Cujus tamen curae ipsi simul cuiusque Ecclesiae ministri participes sunt, eaque in investiturae ipsi actu gerenda recte committitur, cum quilibet parochus bonorum ad Ecclesiam, cui praeest, pertinentium inspectionem specialem habeat, & curatorum consilia actusque examinare ac moderari teneatur. *Ord. Eccl. Sax. art. gen. 35. Decret. Synodale d. ann. 1624. §. Und wül die & seqq.* Quos Juris Saxonici textus *CARPZ. J. E. L. 2. d. 313. seqq.* prolixè exponit.

§. XXXIII.

Ceterum multi, & quales ad luxum propius accedunt, tales peragendo investiturae actui sumtus perfaepe impenduntur. Quibus adeo immodice faciendis varii Principum Evangelicorum Ecclesiasticis legibus modus statutus est, neque adeo magnas in parandum convivium impensas erogandas esse, in *Elect Sax. Resol. Grav. d. anno 1665. Tit. Von Consistorial-Sachen §. 14.* constitutum reperitur. Cujusmodi priorum Principum leges eo sanctius servandae sunt, quo graviora ex earum neglectu in Ecclesias damna quotidie redundant. Enimvero cum ad celebrandum introductionis actum secundam veriolem *CARPZOVII d. J. E. 1. 56.* sententiam ex

Non adeo magni in expediendam investituram sumtus erogati debent.

Qui ex acrio Eccles. defumendi.

aerario Eccles. suppeditari debeant sumtus, facile exhauriri illud plane posset, si ad solemnia haec instituenta nimis magnae praeter necessitatem pecuniae conferrentur. Interea si ita inops atque exhauftus, ut ne teneues quidem ac modicae ad expediendum hunc actum impensae desumi exinde queant, fiscus Ecclesiasticus fuerit, ad exsolvendas eas parochianos, habita tamen bonorum facultatumque ratione, adstrictos esse recte CARPZ. *d. l. D. 57.* contendit.

§. XXXIV.

Tempus ac ratio instituti nunc me monent, ut quid secundum Canonistarum mentem operetur haec ministrorum Ecclesiae investitura, brevis exponam. Matrimoniali, ex qua tot insignes deducunt vulgo effectus, conjunctioni eam equiparari, SCHILTER. *in J. J. Can. 1. 16. 12.* tradit. At enim allegatis a SCHILTERO *J. Can.* textibus praecise non asseritur, missione in beneficium possessionem, cui recepta apud nos Ecclesiastica investitura exaequatur, spirituale ejusmodi inter pastorem atque Ecclesiam contrahi matrimonium. Ipsi etiam & Praelatum vinculum electione atque electi assensu initiari, confirmatione ratificari, consecratione confirmari. JUL. PACIVS *Isagog. ad X. T. d. elect. & elect. potest.* Forsan, cum electionis, confirmationis, ac ordinationis haec in sacrum officium deductio sit quaedam quasi executio, de eadem praecipue hoc, quod ceteris actibus Pontificii adsignant, matrimoniale vinculum SCHILTERVS interpretatur. Interim siue investitura siue alio quodam actu inter pastorem atque Ecclesiam spiritualis conjugii foedus iniiri, atque hanc veluti sponsam illi tanquam sponso desponderi, asseratur, inconcinne tamen semper

Matrimoniali conjunctioni equiparari Canonistis investituram contendit Schilt. At illi magis ordinationi aut alii actu hoc matrimoniale vinculum asserunt.

Minus recte dicitur matrimonium spirituale inter pasto-

per eiusmodi matrimonium confingitur. Ecclesiae spon-
 fae quidem S. Codice nomen tribuitur, eaque Christo
 sponso desponsari dicitur; at nunquam pastoris sponsa
 appellatur, qui sponsi minister est, & veluti *παρονομή-
 Φιος* vel *υἱὸς τῆς ἐκκλησίας* domino sponfam adducere
 debet. *Matth. IX. 15.* Pastores, qui tale affectant matri-
 monium, & cum servire solum debeant, heros se
 constituunt, adulteros, non sponfos, licet summus Ec-
 clesiae Romanae Episcopus fuerit, appellandos esse, B.
 ZIEGLER. *ad Lancell. 1. 17. §. 2.* docet. Et licet in notis
 ultimae SCHILTERI *Inst. Jur. Can.* editioni adjectis mo-
 neatur, methaphorice tantum Ecclesiae sponso respe-
 ctu rerum, quas ei infert, & dissolutionis difficultatis,
 comparari pastorem; rectius tamen ad solum Christum,
 unicum Ecclesiae sponsum ductu divini Codicis
 metaphorica talis locutio restringitur. Quibus etiam
 de causis plerique Nostratum accuratius docent, inve-
 stiturae actu realem parochum inter & parochianos con-
 junctionem, atque adeo arctum contrahi vinculum, ut
 nec ille suam deserere Ecclesiam nec parochiani alibi sa-
 cris vacare queant. SCHILTER. *d. 1. ZIEGL. d. Superint. C.*
15. §. 2.

§. XXXV.

Investitus itaque parochus constanter adhaerere Debet ergo
 Ecclesiae tenetur, nec belli, pestis, aliusve publicae ^{Pastor}
 calamitatis tempore ab eadem discedere potest. Quod ^{1) Ecclesiae}
 constantiter
 ad vexationem tamen, totam ne Ecclesiam, an pastoris
 tantummodo personam concernat, distinguendum pu-
 tant, & posteriori casu, Christi Servatoris exemplo fu-
 gam permittunt. *vid. B. STRYK. ad BRUNN. J. E. 1. 6. 12. 2)* In eadem
 Praeterea in propria, in quam introducti sunt, Ecclesia ^{residere.}
 Parochi vere residere *c. 7. §. ult. qu. 1. c. ult. X. d. Cler.*

non *resid.* jubentur, atque in eos, qui a commissis sibi Ecclesiis persaepe absunt, variis conciliorum *Antiocheni, Laodicensis, Sardicensis* aliorumve canonibus graviter animadvertitur. Neque illos etiam, qui, tum absunt, vicaria aliorum in obeundo, quod administrare ipsi deberent, munere sacro opera utuntur, excusandos esse, *c. 3. X. d. 1.* statutum est. *Conf. DVAREN. d. S. E. M. Lib. 8. c. 5.* Apud Protestantes item non promiscue, neque aliter, nisi impetrata a Superintendente aut Consistorio venia, a parochiis pastoribus abesse licet, atque ob susceptas promiscue & recreationis tantummodo causa peregrinationes, suspendi & removeri interdum eos posse, *D. BOEHMER. d. 7. Par. S. 3. C. 1. §. 44.* adductio *Jctorum Hallensium* hanc in sententiam scripto Responso testatur.

Non tamen pastor renunciare suo officio vel ad aliam Ecclesiam transire prohibetur.

§. XXXVI.
Interim ob realem hanc, quam investitura constitui ajunt, conjunctionem Ecclesiastico officio renunciare parochi non prohibentur. Licet enim ordinis renunciationem vel desertionem in *Trident. Concilio Sess. 23. d. ordine c. 40.* damnet Pontificii, eamque delictorum Ecclesiasticorum numero adscribant; resignationes tamen eo fine, ut vel resignans a sacro ministerio prorsus absteineat, vel ut in aliam Ecclesiam transeat, justam ob causam institutas admittunt. Plerumque autem avaritia atque ambitione inducti ab una ad aliam Ecclesiam transferri Clerici cupiebant; idcirco non omnes, nisi ob Ecclesiae necessitatem utilitatemque factae, translationes licitae credebantur, atque in *Syn. Sardic. c. 1.* avaritia, ambitio, & malae artes, quibus permoti ad majores opulentioresque subinde parochias Clerici contendunt, rejiciuntur perinde ac damnan-

innantur. Ecclesiae apud Protestantes ministri, iidem
 que in particularem quandam Ecclesiam introducti uiro-
 que itidem modo, adhibita Consistoriorum auctoritate,
 iustis ex causis resignare possunt. Maxime tamen ab
 una ad aliam Ecclesiam factae translationes usitate sunt, at-
 que urgente necessitate, vel concurrente cuiusdam Eccle-
 siae utilitate, licitae existimantur. Necessitatem ex impe-
 trata ad aliam Ecclesiam vocatione deducunt, atque, ut di-
 vina illa sit, requirunt. Plerumque ad pinguiorem,
 non item ad eam, ubi tanti expectandi reditus non
 sunt, Ecclesiam vocationem divinas censerit, Patres jam
in Concil. Sardin. c. 1. observarunt, hanc, interdictarum eo-
 dem Concilio, promiscuarum translationem rationem
 addentes: *quod nullus adhuc Episcopus inveniri poterit, qui*
de civitate majori in minorem transisset. Illud sane omnes
 facile concedent, Ecclesiae ministrum, certo cuidam
 coetui dedicatum, ac nihilominus cuiusvis vacantis Ec-
 clesiae ministerium ambientem, atque ad discedendum
 a commissa sibi Ecclesia sine justa causa primum, vel ani-
 mi levitatem, vel avaritiam, vel ambitionem declarare
 B. OSIANDER *in Epist. H. E. Cent. 1. C. 14.* Quibus etiam
 de causis *Ord. Eccl. Argent. T. 9. Vom Veruff und An-
 nehmung der Kirchen, Magdeb. C. 14. §. 12.* aliisque Prin-
 cipum Evangelicorum Ecclesiasticis legibus eiusmodi
 Parochorum mores reprobantur. Interea quin obeun-
 dum in alia Ecclesia munus sacrum iustas ob causas pe-
 ti queat, dubitandum plane non est, qualis solum stu-
 diorum v. c. ob agriculturam impedimentum, siquidem
 parochum dimittere Ecclesia nolit, existimari non de-
 bet. Quodsi tamen nec coeli ferre temperiem, nec
 visui quodam loco assuescere pastor queat, atque ideo
 infirma semper utatur valetudine, iustam tum eum aliud
 ambien-

Etiam ap-
 Protestan-
 tes resigna-
 re officio
 parochi pos-
 sunt.

Translatio-
 nes non pro-
 miscuae.

sed quae ex
 justa causa
 sunt licitae
 sunt.

ambiendi munus sacrum habere causam, Ven. Theol. Vitemb. Ordo M. Jun. 1661. respondit. *Vid. Resp. Theol. Vitemb. P. 2. T. 1. pag. 58.*

§. XXXVII.

Ob vinculum illud, quod investitura contrahit, pastor 3) intra parochiae solum limites actus parochiales expedire debet.

Nec parochiani alibi vacare sacris queunt.

Cum tam arctum Parochum inter & Parochianos vinculum investitura contrahatur, arque introductus pastor Ecclesiae veluti alligetur, ideo intra ejus etiam se continere terminos tenetur, nec parochiales alibi actus expedire debet. Pariter ad praefectum ipsis pastorem parochiani adstricti sunt, nec alio sacris vacare loco possunt. CARPZOV. 1. 54. n. 3. Quod primis civitatis Christianae temporibus non observabatur, quibus Ecclesiae Doctores, certo cuidam coetui, ut ipsis administrare alibi sacra, aut auditoribus vacare alio loco sacris interdictum fuisset, adeo affixos & quasi alligatos non fuisse, §. VII. demonstravi. At cum otia Ecclesiae defuisset DEVS, & permultum ad stabiliendam hierarchiam terminorum constitutionem facere, clerici intellexissent, proprii etiam cuilibet, intra quos se continere deberet fines fuere constituti. Atque ideo in *Carthaginensi III. Concilio c. 20.* patres, inter quos Augustinus fuit, disposuere: *ut a nullo Episcopo usurpentur plebes alienae, nec aliquis Episcopus supergrediatur in Diocesim collegam suam.* Id quod in nostris aequae Ecclesiis observatur, & vocati ad certam Ecclesiam ministri introductique ejus transgredi fines nequeunt. *Vid. Ord. Eccl. Sax. El. a gen. 8.* quod si aliter fecerint, in crimenurbationis sacrorum incidunt. Necessitatis tamen vulgocatum excipiunt. *Conf. Resp. Theol. Vitemb. P. 2. T. 1. pag. 59.* Habet ergo omnis hodie certae cujusdam Ecclesiae minister, & prohibendi, respectu aliorum parochorum

chorum, ne parochiales in ipsius parochia actus expediant, & cogendi, respectu parochianorum, ut in propria parochia sacris vacent, neque alii Ecclesiae se ad dicant, jus perinde ac facultatem. *Vid. D. BOEHMER. d. J. Paroch. Cap. 3. Sect. 3.*

§. XXXVIII.

Varia denique ratione Ecclesiasticorum beneficiorum cum possessoria tum petitoria eorum possessoribus competere judicia, Canonistæ contendunt. *Conf. DVAREN. d. S. E. M. C. XI.* Similes & apud nos parochias, certa quadam parochia solemniter quasi investitis, actiones dantur, non minus ratione ipsius parochialis juris, quam bonorum parochialium respectu, quæ in investiturae Ecclesiasticae actu vel statim simul traduntur, vel ob realem, quam illa parit conjunctionem tradita praesumuntur, *D. BOEHMER. d. J. Paroch. 3. 1. §. 41.* Neque vero interest, actumne parochus in Consistorio muneris facti, annexorumque ei emolumentorum possessionem apprehendere iustus sit; utroque enim talia ipsi remedia casu competere dicendum. Aequè ac Longobardia non minus *2. F. 32.* quam Alem. *C. 75.* Feudal jure illis etiam possessionis jura vindicantur, qui vade re solum in alicujus fundi possessionem, eumque feudi loco tenere solemniter iussi sunt. *SCHILT. ad J. Feud. Alem. d. C.* Quamvis autem omnes alioquin, ratione parochialis juris movendae, actiones ad Ecclesiasticum judicem referantur; illa tamen, quibus de retinenda vel recuperanda tantum possessione agitur, judicia ad secularem magistratum pertinere, communis, *BARBOSA d. offic.*

50 DE INVESTITVRA MINISTRORVM ECCLESIAE.
*d. Offic. & pot. Episc. P. 3. all. 84. num. 34. teste, Juris
Can. interpretum sententia est. At impugnat eam Il-
lustr. BERGER. El. Proc. Matrim. f. 6. & adjecto illis pro-
gram.* atque in caussis Ecclesiasticis non minus posses-
sorium quam petitorium ad solius Confistorii cognitio-
nem spectare docet. Qua de re prolixius inpraesens
non differam, sed, satis jam & pro virili Mini-
strorum Ecclesiae investitura exposita, huic
qualicunque labori B. C. D.
finem impono.

NOBILISSIMO CLARISSIMOQVE
DN. CHRIST. FRIDERICO
KOEHLERO

ADVOCATO IMMATIC.

AVDITORI HACTENV SVO VALDE INDVSTRIO

S. P. D.

PRAESES,

Trimestre spatium est, cum Tuam, publicum me
Praeside edendi in hac Academia specimen, uo-
luntatem mihi significasti. Honestissimis his pe-
ritis Tuis eo lubentius promptiusque annuebam, quo maiori.
bus virtutum perinde ac eruditionis ornamentis iam tum
instructus incedebas. Neque vero anxius de deligendo, in
quo vires ingenii exerceres, argumento deliberandum mihi
statuendumque erat. Ipse perelegans Eccles. Iuris, de Mi-
nistrorum Ecclesiae in auguratione, argumentum suppedi-
tabas, quod, hortatore atque impulsore Maxime reuerendo
Dn. Parente Tuo, elaborandum Tibi esse affirmabas. Quod
sane institutum gradum valde acceptumque mihi erat, prae-
sertim cum a nemine hactenus pertractatum satis id thema
esse intelligerem. Neque etiam elaborare Dissertationem
statutum Tibi saltem cum animo deliberatumque erat, sed
intra perbreue temporis spatium me duce elaboratam exhi-
bebas, ut baud vulgares vel eo nomine laudes promerearis.
Cumprimis autem perplacuit mihi insignis illa inpertra-
tando argumento adhibita industria, qua, posthabitis er-
roneis

roneis sententiis, accuratiori rationis scrutinio omnia examinaſti, longiſſimeque abſuiſti ab illis, qui numerare, non ponderare Doctorem ſententias, et receptarum opinionum cumulos magis quam genuina cuiusque theſeos principia æſtimare conſueverunt. Quod praeclarum eruditionis Specimen cum omnes Tibi gratulentur, ego proſecto, quem Diſputationi Praeſidem deligere dignatus es, ut gratulanda Te acclamatione excipiam, exigit amor in Te meus plane ſingularis, et quotidiana, quae inter nos intercedit, conſuetudo iure quodammodo poſtulat. Praedicarem inpraesens laudes Tuas, virtutis ac ſapientiae ſtudio parvas, niſi eaſdem conticeri modeſtia Tua, et conſuetus Tibi a propria laude horror quaſi iuberent. Neque meo etiam indiges encomio, cum publico Te comparatae in Iuris arte ſcientiae teſtimonio ipſe Illuſtris Ictorum in hac Academia Ordo exornauit, Teque dignum iudicauit, qui prodires in publicum, cauſasque in foro perorares. Id itaque tantum agendum mihi eſſe video, ut Tibi de egregiis virtutibus Tuis, Optimo Pareni Tuo, Theologo et Sacrorum apud Leiſnienſis Antiquiſtici, ſanctitate muneris, excellentia doctrinae et meritorum amplitudine ſummopere reuerendo, de Filio, feliciffimo patenarum virtutum aemulo, Patriae denique de conſequentis Tua impoſterum induſtria commodis, ex animo gratuler, et DEVM immortalem pro vita felicitateque Tua religioſiffime deprecet. His vale, mi KOEHLERE, et conſtantem mei memoriam conſerua. Vitembergae Kalend. Iun. Anni cIo IoCCXIII.

x

ULB Halle

3

005 361 737

EX IVRE ECCLESIASTICO 28

DE 1713 146 18

INVESTITVRA
MINISTRORVM
ECCLESIAE

Von
Einweisung der Kirchen = Diener

PRAESIDE
PAVLO CHRIST. SCHROETERO

IVR D. ET CONSIST. ECCLES. ADVOC. ORDIN.
VITEMBERGAE IN AUDITORIO ICTORYM
D. MAI. M DCC XIII.

PVBLICE DISSERVIT
A V C T O R
CHRIST. FRIDER. KOEHLERVS

HERZBERGA SAXO

VITEMBERGAE
EX OFFICINA SCHEFFLERIANA

RECUSA 1745.

6 1/2

